

LIJST VAN OORKONDEN,

DIE IN HET

CHARTERBOEK VAN FRIESLAND

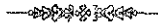
ONTBREKEN,

DOOR

MR. L. PH. C. VAN DEN BERGH.

EERSTE GEDEELTE.

753--1300.

Bij het gebruik van het Charterboek dezer provincie, moet het ieder in het oog vallen, hoe schraal de oogst is voor de vroegere tijden, in vergelijking vooral met hetgeen Gelderland en Holland opleveren. Dat de langdurige binnenlandsche beroerten der Schieringers en Vetkoozers, en latere zorgeloosheid, veel hebben doen verloren gaan, is buiten twijfel, doch veel schuilt ook nog in binnen- en buitenlandsche archieven, en behoeft slechts opgespoord en bijeengebragt te worden. De lijst, hier aangeboden, strekt daarvan ten bewijze, en toont de waarheid van mijn vroeger beweren, dat meer dan de helft der nog bestaande oorkonden, in het eerste deel van het *Charterboek* ontbreken. Ook deze tegenwoordige opgaaf zal waarschijnlijk nog voor aanvulling vatbaar zijn. Het Friesch Genootschap, dat welwillend de uitgave dezer lijst op zich nam, hoopt dat deze eerste proeve tot ver-

dere ontdekkingen leiden mag, en stelt zich voor die later te vervolgen (1).

18 Julij 753.

Koning Pippijn bevestigt de tolvrijheid voor de markt der abdij van S. Denis, die ook door Friesche en Saxische kooplieden bezocht werd.

Datum quod fecit mensis Julius die X octo anno secundo regni nostri in Dei nomine feliciter.

Bouquet, *Rer. Gallic. et Francic. scriptores*, V, 699.

Zonder jaar. (Einde der 8ste eeuw.)

Opgaaf der goederen en renten, die de kerk van Fulda in Friesland bezat.

Schannat, *Corp. trad. Fuldens.*, en daaruit bij Miraeus en Foppens, *Opera dipl.*, t. III, p. 5. Op nieuw naar het origineel bij Dronke, *Traditt. et antiquit. Fuldenses*. Met aanteeekeningen bij van den Bergh, *Handb. der Middelnederl. geographie*.

8 Febr. 806.

Testament van Karel den groote, waarbij hij o. a. over Saxen en Friesland beschikt ten voordeele van zijnen zoon Karel.

Pertz, *Monum. Germ. hist. Leges*, I, 140.

(1) Het Bestuur van het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde noodigt bij dezen allen uit, die zoodanige stukken mogten bezitten of kennen, daarvan opgave te willen doen aan den Voorzitter M^r. J. Dirks, of den Secretaris M^r. I. Teltling, te Leeuwarden.

October of November 830.

Verdeeling van het rijk, waarbij Lodewijk aan zijne zonen Pippijn en Lodewijk, met uitsluiting van Lotharius, het bewind overdraagt over de Attuariers, Saxen en Friesland.

Pertz, *Mon. Germ. hist. Leges*, I, 356.

837 of 838.

Keizer Lodewijk de vrome staat een gedeelte des rijks, o. a. Friesland, aan zijnen zoon Karel af.

Ann. Franc. Bertiniani, bij Pertz, *Monum.*, I, 431.

30 Mei 839.

Keizer Lodewijk de vrome deelt zijnen zoon Lotharius o. a. het hertogdom Friesland tot aan de Maas toe.

Pertz, *Monum.*, I, 435.

8 Julij 839.

Keizer Lodewijk de vrome geeft aan zijnen getrouwen Gerulf eenige goederen in de gouw Westracha, in de villa Cammingehunderi en elders.

Data VIII id. Jul. anno Christo propitio XXVI. Imperii domini Hludovici serenissimi imperatoris, indicatione secunda. Actum Cruciniaco palacio regio in Dei nomine feliciter.

Naar het origineel gedr. bij Erhard, *Reg. hist. Westfal.*, B. I, s. 11, N°. 13.

19 Augustus 845.

Imma schenkt der abdiĳ van Werden eenig land in de villa Westarburon, in de gouw Westrachi en elders.

Acta est in Werthina monasterio XIII kal. Septembris anno VI regni domni Hludovici regis, indictione VIII.

Lacomblet, *Urkundenb. des Niederrheins*, I, N°. 61.

855.

Folkerus schenkt der abdiĳ van Werden eenige goederen in de gouw Westrachi en elders.

Anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi DCCCLV, indictione III. Regnante domino nostro Hludovico imperatore iuniore Augusto anno XV.

Bondam, *Charterb. van Gelderb.*, I, N°. 31. Lacomblet, *Urkundenb. des Niederrheins*, I, N°. 65.

Z. j. (Tweede helft der 9de eeuw.)

Gift van den priester Walgarius aan de kerk van Cysoing, waarbij bepaald wordt: „ ut illam Fresiam „ Hetgardam nomine, ubi nunc hospitatur, permanere „ liceat.”

Buzelinus, *Gallo-Flandria*, l. II, p. 360.

9 Julij 877.

Koning Karel de kale geeft eenige goederen aan het klooster der H. Geertruid te Nypels, o. a. „ in Frisia „ terram et mancipia ad salem, piscariam in Mere- „ muda.”

Data VII idus Julii indictione X, anno XXXVIII regni Caroli gloriosissimi imperatoris augusti in Francia et im-

perii secundo et in successione Lotharii regis anno VIII.
Actum Pontione feliciter in Dei nomine. Amen.

Miraeus, *Opera dipl.*, I, 502.

26 Julij 897.

Koning Zuentibold schenkt eenige goederen aan het klooster der H. Geertruid te Nypels, o. a. „ in Frisia „ terra ad sal acquirendum, piscatio in Meremuda.”

Data VII kalendas Augusti anno incarnationis Dominicae octingentesimo nonagesimo septimo, indictione XV, anno vero tertio Zuenchiboldi regis.

Actum in ipso Nivalensi monasterio feliciter. Amen.

Miraeus, *Opera dipl.*, I, 503.

Zonder jaar. (Tusschen 927 en 956.)

Opgaaf der goederen en renten, die de kerk van Fulda in Friesland bezat onder de regering van den abt Hadamar.

Dronke, *Traditt. et antiq. Fuldenses*,
p. 67.

29 December 1023. (?)

Koning Hendrik III schenkt aan de kerk van S. Marie te Munster de koninklijke tienden in Friesland.

Niesert, *Münst. Urk. Samml.*, s. 51.

21 Maart 1053.

Paus Leo IX bevestigt de voorregten en bezittingen der kanunniken van S. Pieter te Rome, en bepaalt o. a. ten aanzien van het begraven: „ Frises etiam, qui infr-

„ mantur, extra scolam Frisonum, quae vocatur S. Michaelis in ecclesia S. Salvatoris sepeliantur.”

Bull. Vatican, I, 22, vermeld bij Jaffé,
Regesta Pontif. Roman., p. 376.

29 September 1053.

Albertus, aartsbisschop van Bremen, schenkt met zijne broeders het door hen gestichte klooster Gozeka aan de kerk van Bremen, en beveelt, dat die kerk jaarlijks tot onderhoud der monniken 40 f ligte Friesche penningen (quadraginta librae argenti Frisicae monetae levioris) zal bijdragen.

III kalend. Octobr.

Privil. archiecl. Hammaburg., bij Lindenbrogius, *Rer. Germ. sept. scriptt.*, p. 138.

Zonder jaar. (1058—1071.)

Opgaaf der inkomsten, die de abdij van Corvey trok uit Friesland en elders, tijdens den abt Saracho.

Falcke, *Cod. traditionum Corbeiens.*

1093.

Otto, abt van Werden, verklaart, dat een rijk edelman, met name Thuringus, die zijnen eenigen zoon in den oorlog tegen de Friezen verloren had, zijne goederen te Dale aan de abdij heeft geschonken.

Acta sunt hec anno Dominice incarnationis MXCIII.

Lacomblet, *Urkundenb. des Niederrheins*, I, N°. 247.

Einde der 11de eeuw.

Stadregt van Soest, waarin o. a. deze bepaling: „ Prae-
„ terea juris advocati est haereditatem accipere *Frisonum*
„ et Gallorum.”

Haeberlin, *Anal. medii aevi*, p. 508 sqq.

24 Mei 1107.

Paus Paschalis II bevestigt bij eene bul de bezittingen der abdij van S. Amand in Henegouwen, o. a. de cijns-goederen bij Dokkum en Stavoren, en de altaren in eenige Friesche kerspelen.

Datum Trecis per manum Joannis S. Romanae ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, IX kal. Junii, indictione XV, anno Dominicae incarnationis MCVII, pontificatus autem domini Paschalis II, P. P. VIII.

Miraeus, *Opera dipl.*, t. II, p. 1151.

28 December 1108 (1107).

Koning Hendrik V verklaart, dat graaf Hendrik van Zutphen hem het leen Altey heeft afgestaan, en daarvoor een graafschap in Friesland (comitatum Frisiae) in leen ontvangen.

Anno ab incarnatione Domini MCVIII, indictione prima. Anno domini Henrici quinti regis Romanorum II. Data Aquisgrani V kal. Januarii feliciter in Christo.

Bondam, *Charterb. van Gelderl.*, I, 2, N°. 16.

1115.

Bovo II, abt van S. Amand in Henegouwen, verkoopt eenige goederen *circa Dochengas et Stouveras* aan de nakomelingen der schenkers.

Actum anno Domini MCXV. Indictione VIII. Reg-

nante rege Alemannorum Henrico, presidente Coloniensi cathedra domno Frederico.

Van den Bergh, *Gedenkst. tot opheld. der Nederl. gesch.*, N°. 2.

2 Junij 1122.

Keizer Hendrik V geeft eenen tolbrief voor Utrecht, waarin o. a. bepaald wordt: „ Fresones, sal afferentes, „ unum lop salis et unum denarium solvant. Fresones „ de Oosterlant venientes 24 denarios dent, ita ut quatuor eis reddantur.”

Data in palatio imperatoris in Trajecto, quod vulgo Lofen dicitur, anno incarnationis Dominicæ MCXXII. Indictione XIII. IIII non. Julii, anno Domini Henrici quarti regni ejus XXIII. Imperii vero XII.

Van Mieris, *Gr. Charterb.*, I, bl. 86.

1132.

Wernher, bisschop van Munster, bevestigt de door zijnen voorganger Ecbert gedane schenking eener rente uit Friesland aan het klooster S. Marie in suburbio (te Munster.)

Niesert, *Münst. Urkundenb.*, I Abth., s. 323.

1133.

Rodulphus de Steinvorth schenkt aan het klooster Letthe eenig goed bij Vollenhove gelegen „ inter C. portiones „ illorum de Ostergo,” bevestigd door bisschop Andreas.

Racer, *Overijss. Gedenkst.*, II, bijl. N°. 6.

Z. j. (Eerste helft der 12de eeuw.)

Tolregten van Sleswijk. De Friezen betalen van het last zout naar Friesch regt 12, en naar Deensch regt 6 penningen.

Kofod Ancher, *Farrago legum Dan. antiq. municip.*, p. 8.

9 Januarij 1152.

Paus Eugenius III vermaant den bisschop van Utrecht de bezittingen van de kerk van Corvey te Linewert en Merthen te beschermen.

Datum Signiae, V idus Januarii.

Van Mieris, *Charterb.*, I, bl. 101.

1152.

Verdrag tusschen de kerk van Munster en de heeren van Loon, gesloten ten overstaan o. a. van *Engelbertus Frisie prepositus*.

Erhard, *Regest. hist. Westfal.*, B. 2, s. 66, N°. 284.

25 Februarij 1154 (1155).

Bulle van paus Adriaan IV, waarbij hij de regten en goederen, door den abt van Corvey verkregen, bevestigt en in zijne bescherming neemt, o. a. „ in Fresia quandam „ possessionem que vocatur Merthen et in eodem loco ec- „ clesiam de Linguerd. Insulam Ruianam et piscationem „ Hocwar.”

V kalend. Martii.

Erhard, *Regesta histor. Westfal.*, B. II, N°. 301.

1165.

Godfried, bisschop van Utrecht, vergunt den Friezen van Lammebruke het land te gebruiken tusschen Rutterikesdale en Wibernessate en tusschen de oude Lenne en Kuinre, tegen eene jaarlijksche opbrengst van een denier voor de tien roeden, als tiend, behoudende de bisschop aan zich het wereldlijke en geestelijke regtsgebied.

Vidimus van bisschop Otto van 1247,
op het Rijksarchief.

Racer, *Overijss. Gedenkst.*, II, 273.

Zonder jaar. (Omstreeks 1165.)

Broeder Ortwinus, proost van het klooster S. Michael, schenkt, uit hetgeen hij in Friesland en elders door zijne vlijt gewonnen had, aan de kerk van Fulda eenige goederen.

Schannat, *Dioecesis Fuld. cum annexa sua hierarchia. Probb.*, N°. 38.

1192.

Balduinus, bisschop van Utrecht, schrijft aan zijne onderhoorige proosten, dekens, priesters en verdere geestelijken, dat hij het klooster Bloemkamp in zijne bescherming neemt, en verbiedt hun, op den ban, dat op eenige wijze te benadeelen.

Gegeven te Vollenho.

De brief is nog onbekend. De inhoud vermeld in de *Hist. van het bisdom van Vriesl.*, bl. 142.

1200.

Dirk, bisschop van Utrecht, schenkt de kerk van

Scharnum, die langen tijd door de overstromingen der zee woest gelegen had, aan het klooster Bloemkamp.

Van Menssen, *Hist. Episc. Leovard.*,
p. 76.

Zonder jaar (tusschen 1198—1216).

Paus Innocentius III bevestigt den brief van bisschop Andreas van Utrecht, daarbij het klooster te Stavoren met alle zijne bezittingen, hier op nieuw opgeteld, in zijne bescherming nemende.

Matthaeus, *Anal. med. aevi*, III, 475,
ed. in 4°.

Beschr. van het bisdom van Vriest. door
H. v. R., bl. 119 (vertaald).

1208.

Boguslaw en zijn broeder Kasimirus, vorsten van Pommeren, geven aan de broeders van Mariengaard, in hun land gekomen, eenige goederen bij Treptow en elders.

Miraeus, *Opera dipl.*, t. III, p. 77.

Is dit, zoo als Miraeus wil, Mariengaard in Friesland?

7 Februarij 1208.

Brief van paus Innocentius III, waarin vermeld worden de abten N. Sancti Pauli, *Corr. de Staur.* et N. de Ostbruoc. VII id. Februar. anno decimo.

Innocentii III Epistt., ed. Baluz., t. II,
p. 126.

1222.

Register der inkomsten van de abdij Prum, waarin o. a.

voorkomt: „ de lino libram I Fresones qui manent in
 „ Dusburhc solvunt ad festivitatem S. Martini uncias VIII,
 „ ad pascha uncias V et denarios XII.”

Hontheim, *Hist. dipl. Trever.*, I,
 p. 691 sqq.

In uittreksel bij Bondam, *Charterb.*,
 I, 2, N°. 114.

27 Januarij 1225—1226.

Conradus, bisschop van Portua (Portuensis), pauselijk
 legaat, verklaart dat er een verdrag gesloten is tusschen
 den bisschop van Utrecht, den hertog van Lotharingen
 en den grave van Gelre, waarbij o. a. bepaald is, dat
 de hertog van het sticht te leen zal krijgen het graaf-
 schap van *Stevere*, dat de graaf thans daarvan te leen
 houdt, en de hertog zal dan weder dat graafschap den
 graaf verlijen.

Sexto kalend. Februar.

Dumbar, *Anal.*, II, 226.

Is dit *Stavoren* in *Friesland*?

1227.

Graaf Gerard van Gelre geeft vrijheden aan de Veluwe,
 en bepaalt dat ook van de *Friezen* aldaar gezeten, bij
 erfenis van onechte kinderen, alleen de keurmede zal ge-
 vorderd worden.

Bondam, *Charterb.*, I, 2, p. 261.

5 Mei 1228.

Th., abt van Dokkum, prior en monnik van Claar-
 camp, subdelegaat van H., abt derzelve plaats, en Fre-

thericus de Frekenhorst, legaat in Friesland van bisschop Ludolf, stichten eenen zoen over manslag.

III non. Maji.

Emonis *Chron.*, bij Matthaëus, *Anal.*, II, 88, ed. in 4°.

21 Julij 1232.

Wilbrand, bisschop van Utrecht, verklaart een klooster gesticht te hebben op Marienberg, voor het heil van zijnen voorzaat en der gesneuvelden bij Steenwijk en Coevorden, mitsgaders der *Friezen*, „ qui apud Backenveen sive Mitsepe in obsequio ecclesie vitam finiverunt.”

XII kalend. Augusti.

Dumbar, *Anal.*, II, 229.

28 Februarij 1246.

Overeenkomst van schout, schepenen raad en gemeente van Stavoren met die van Utrecht, wegens het manen en panden voor schuld.

Quinta feria post Matth. apost.

Orig. te Utrecht. Gedr. in *De vrije Fries*, II, bl. 24.

17 November 1247.

Paus Innocentius IV disponeert op het verzoek van den Roomsche koning Willem, dat aan de Friezen, die tot bijstand van het Heilige Land het kruis hadden aangenomen, vollen aflat mogt verleend worden, als waren zij over zee geweest, en beveelt zijn legaat daarover te beslissen.

XV kal. Decembris anno V.

Meerman, *Gesch. van graaf Willem II.*,
 aanh. van D. IV, *Cod. dipl.*, N° 12.

17 of 19 November 1247.

Paus Innocentius IV deelt aan de predikheeren in Friesland (predicatoribus in Frisia constitutis) de bevelen mede, door hem nopens den afaat voor hen, die het kruis genomen hadden, aan zijnen legaat gegeven.

Meerman, *Gesch. van gr. Willem II*,
aanh. van D. IV, *Cod. dipl.*, No. 14.

8 April 1248.

Paus Innocentius IV beveelt, op verzoek van den Roomsche koning Willem, aan zijnen legaat zoovele Friezen, als hij oorbaar acht, van hunne gelofte tot de kruisvaart te ontheflen.

VI idus Aprilis, anno V.

Meerman, *Gesch. van gr. Willem II*,
aanh. van D. IV, *Cod. dipl.*, No. 41.

Zonder jaar (eerste helft der 13de eeuw).

Die van Leeuwarden (Liwerd) geven den burgers van Lubeck vrijen toegang tot hunne haven, en veiligen terugkeer.

Urkundenb. der Stadt Lübeck, I, No. 162.

28 December 1260.

Otto, bisschop van Utrecht, bevestigt de vrijheden en voorregten der Friezen, die zich te Camperveen nedergezet hadden, ten tijde van zijnen voorganger Wilbrand.

In die SS. Innocentium.

Naar een vidimus bij Racer, *Overijssel-Gedenkst.*, II, bijl. No. 2.

9 Januarij 1266.

Kardinaal Guido, pauselijk legaat, regelt het strandregt in Denemarken, Zweden, Slavie, Pommeren, *Friesland* en aan de Elbe, en beveelt den bisschop van Ratzeburg de handhaving dezer verordening.

V idus Januarii.

Urkundenb. der Stadt Lübeck, I, No. 279.

21 Mei 1270.

Zoenbrief tusschen den grietman, de gezworenen en meente van Wildinghe en de burgers van Utrecht.

In vig. ascens. Dom.

Orig. te Utrecht.

Gedr. in *De vrije Fries*, II, bl. 25.

9 Maart 1272.

De abt en het convent van Floridus Campus erkennen zeker land in Ostenwalde van het kapittel van S. Marie te Utrecht in erfpacht genomen te hebben, tegen tien denariën 's jaars.

VII id. Martii.

Liber pilosus, p. 103, in het prov. arch. van Utrecht, vermeld bij Dodt, *Arch. voor K. en W. Gesch.*, I, 9.

23 Junij 1272.

Graaf Floris V bevestigt de bescherming, door zijnen vader aan den abt en het convent van Ludenkerke verleend, en bepaalt, dat zij 's graven pachtland in Texel voortdurend tegen de vroegere pacht zullen gebruiken.

In vigilia S. Joh. Baptistae.

Orig. op perk., het zegel afgevallen, op het Rijksarchief.

25 April 1276.

Gyselbrecht van Aemstel, ridder, staat met toestemming van Jan, elect van Utrecht, het patronaat van de kerken op Texel, waarvan hem en zijnen voorouderen eene jaarrente toekwam, af aan het klooster van S. Martijn in Ludingakerk.

In die S. Marci.

Kopij der 16de eeuw op papier, op het Rijksarchief.

1 Nov. 1277.

Willem en Gerard, kasteleinen van Buchorst, verkopen aan het klooster te Stavoren de helft hunner landerijen te Zalk, onder voorbehoud van den wereldlijken regtdwang, behalve over de monniken.

In festo omn. Sanctorum.

Racer, *Overijss. Gedenkst.*, II, bijl. No. 3.

30 Mei 1284.

Graaf Floris V bevestigt aan het klooster Ludenkerke het bezit van het patronaat over de kerk van Texel, dat het klooster van 's graven vader Willem vroeger verkregen had.

Feria quarta post Pentecosten.

Meerman, *Gesch. van graaf Willem II*, d. II. *Cod. dipl.*, N°. 178.

Zonder jaar (omstreeks 1285).

Rigter, schepenen en gemeente van Zwol bedanken de stad Lubeck voor de herstelling van het oude regt, volgens welk de Friezen en Vlamingen niet in de Oostzee naar Gothland, en de Gothlanders niet in de westelijke

zee mogen varen, en verzoeken dat ook voor de Engelsen de Oostzee gesloten worde.

Urkundenbuch der Stadt Lübeck, I, N°. 485.

Een gelijke brief van Kampen, aldaar N°. 486.

Zonder jaar (1286).

De advocaat, raad en gemeente van Wismar noodigen die van Lewart, Groninge, Steveren en andere steden uit, gezanten te zenden tot de dagvaart, door koning Magnus van Zweden als scheidsregter uitgeschreven, ter vereffening der Noordsche aangelegenheden.

Urkundenb. der Stadt Lübeck, I, N°. 501.

31 Julij 1290.

Rudolf, Roomsch koning, verwittigt de aartsbisschoppen, bisschoppen, hertogen, markgraven, graven en edelen rondom Friesland wonende, dat hij het bewind over dat landschap aan graaf Reinald van Gelre heeft opgedragen, en gelast hun dezen bijstand te bieden.

II kalend. Augusti. Indict III.

Nijhoff, *Gedenkwaardigh. uit de gesch. van Gelderl.*, I, N°. 26.

25 October 1290.

De abt van het klooster Camp vermaant dien van Bloemkamp en de overige abten in Friesland, uit naam van de orde der Cisterciensers, dat zij eenen uit hun midden zouden afzenden, om den graaf van Gelre in het behandelen der Friesche zaken behulpzaam te zijn.

Quarta feria post XI^m Virginum.

Nijhoff, *Gedenkwaard.*, I, N°. 30.

25 April 1293.

De stad Stavoren verklaart, dat daar de koning van Noorwegen op haar en Campen vertoornd is, wegens eenige door de gemeene kooplieden (a communi mercatore) te Mastrand gevangene zeeroovers, die door de koninklijke regters veroordeeld waren, zij zich met die van Lubeck, Wismar, Rostock, Stralsund en Greifswald vereenigd heeft, om gemeenschappelijk tegen den koning te handelen.

Marci Euangeliste.

Orig. te Lubeck.

Sartorius, *Urkund. Gesch. der deutschen Hanse*, Urk. N°. 76, en in het *Urkundenb. der Stadt Lübeck*, N°. 601.

12 Junij 1293.

Erik, koning van Noorwegen, verklaart dat o. a. die van Campen en Stavoren (Stofren) vrij naar zijn land mogen varen.

Prox. sexta feria ante festum B. Viti et Modesti martyr.

Urkundenb. der Stadt Lübeck, I, N°. 605.

12 Junij 1293.

De afgezanten van Lubeck, Wismar, Rostock, Stralsund, Greifswald, Campen en Stavoren, verklaren, dat er te Bergen met den koning van Noorwegen een voorloopig verdrag gesloten is.

Prox. sexta (feria) ante festum B. Viti et Modesti martirum.

Urkundenb. der Stadt Lübeck, I, N°. 606.

1293 (of iets later.)

Die van Stavoren beloven aan de stad Lubeck en

hare bondgenooten hunnen bijstand tegen den heer van Rugen.

Orig. in het archief van Stavoren.

Vermeld bij Noordziek, *Archiefwezen*,
bl. 240.

6 Julij 1294.

Erik, koning, en Hakon, hertog van Noorwegen, vergunnen de steden Lubeck, Campen, Stavoren en verscheidene anderen ettelijke privilegiën, en bevestigen de overeenkomst te Calmar.

In octavis B. Petri et Pauli apostt.

Urkundenb. der Stadt Lübeck., I, N°. 621.

21 Januarij 1295.

Adolf, Roomsch koning, stelt, in navolging van zijnen voorganger Rudolf, den graaf van Gelre aan, om het bewind te voeren in Friesland, met belofte hem daaruit niet te ontzetten, voor dat hem de onkosten en moeite, tot bemagtiging van hetzelfde aan te wenden, zullen vergoed zijn.

XII kal. Febr., indict. octava.

Nijhoff, *Gedenkwaard.*, I, N°. 42.

21 Januarij 1295.

Adolf, Roomsch koning, verwittigt de aartsbisschoppen, bisschoppen, hertogen, markgraven en edelen, rondom Friesland wonende, dat hij het bewind over het landschap aan graaf Reinald van Gelre heeft opgedragen, en gelast hun dezen bijstand te verleenen.

XII kal. Febr. indictione octava.

Nijhoff, *Gedenkwaard.*, I, N°. 43.

*

21 Januarij 1295.

Adolf, Roomsche koning, verwittigt die van Friesland, dat hij aan graaf Reinald van Gelre het bewind over hun gewest heeft opgedragen, en vermaant hen dezen te gehoorzamen.

XII kal. Febr., indictione octava.

Nijhoff, *Gedenkwaard.*, I, N°. 44.

1295.

Verdrag tusschen die van Menaldum en Hellingum.

Vermeld in de *Contin. Menconis*, bij Matthaëus, *Anal.*, t. II, p. 209, en bij de Sitter, *Voorl. reg. der charters van Stad en Lande*, bl. 15.

15 Aug. 1296.

Verbod des lands van Westergo tegen de verhooging van eenen tol.

Naar het origineel; voorzien met de zegels der grietenijen van *Wildinge* (Wonseradeel), *Vroneckere* (Franeker), *Wenbirge* (Wijmbritseradeel), afgedrukt bij Dr. J. M. Lappenberg, *Hamburgisches Urkundenbuch*, I, N°. DCCCXCIII, Hamburg 1842.

27 Maart 1297.

Robert van Vlaanderen belooft te betalen aan Watier de Welle, ridder, de som van 21 mark, die hij hem geleend had, en toegezonden door Guillaume de Nevele,

die zich daarvan bediend had, om eenen os te betalen, te Damme aan de Friezen ontnomen in 1297.

Le Jeudi devant Pasqe florie.

Orig. gecancelleerd, met Roberts zegel,
in het Provinciaal arch. te Gend.

Mei 1297.

Verdrag des lands van Franeker met de stad Hamburg, waarbij bepaald wordt, dat slechts de schuldenaar of schuldige aangeklaagd en in hechtenis genomen mag worden.

Naar het origineel; voorzien met het zegel des lands van Franeker. N°. DCCCXCIX van het zoo even aangehaalde *Hamb. Urkundenbuch*.

1297.

Eene gelijke overeenkomst des lands van Harlingen met de stad Hamburg, 1297.

Naar het origineel; als voren, N°. CM.

(Deze drie stukken, bij gebreke van het *Hamburgische Urkundenbuch*, dat (daar het fonds door brand is vernield) zeldzaam is geworden, getrokken uit de opgave, ons welwillend door Dr. Lappenberg medegedeeld (2).

19 Februarij 1298.

Oudermans, schepenen en rigters van Leeuwarden en

(2) Afteekeningen van de zegels van Wildingo en Harlingen, als geschenk van Dr. Lappenberg, zijn bij het Friesch Genootschap voornoemd aanwezig. (Red.)

Dokkum verzoeken graaf Jan van Holland hunne kooplieden, naar Holland komende, te beschermen.

Domin. quadrages.

Vermeld bij de Saint Genois, *Monum. anciens*, p. 411.

10 April 1298.

Schepenen van Harderwijk verdragen zich met de inwoners van Suthergo in Friesland, wegens eenen beganen doodslag.

Feria quinta proximo post Pascha.

Naar het origineel, bij Nijhoff, *Gedenkwaard.*, I, N°. 54.

18 Mei 1298.

De abt van Ludenkerke maakt eenen zoen tusschen graaf Jan I en de erven van Pieter Uboldsz., door hem verslagen.

Domin. infra oct. ascens. Domini.

Cart. E. L. 41, cas B., fol. 25vo, op het Rijksarchief.

6 Julij 1298.

Het kapittel van S. Marie te Utrecht geeft aan den abt en het convent van Floridus Campus, van de Cistercienser orde, in eenen eeuwigdurenden erfpacht de goederen „que dicuntur bona Reynekyn apud Oostenwolde sita,” tegen tien denariën Utrechtsche munt 's jaars, te verheeren bij doode van den abt, door zijnen opvolger, met vijf solidi.

In oct. Petri et Pauli.

Liber pilosus, p. 148, in het Prov. arch. van Utr., bij Dodt, l. 1, I, 15.

13 Januarij 1300.

Verdrag van onderlinge verdediging tusschen Jan, graaf van Holland, en Reinald, graaf van Gelre, tegen een ieder, uitgenomen den Roomsche koning, den koning van Frankrijk en den graaf van Vlaanderen, zoo lang de tegenwoordige oorlog duren zoude, alsmede de Friezen.

In octavis Epyphaniae.

Nijhoff, *Gedenkwaardigh.*, I, N°. 68.

12 Maart 1300.

Altetus en Renaldus, zonen van wijlen Frederik van Burmanninge, parochiaan van S. Vituskerk in Oldenhove, geven het patronaat over de kerk van Leeuwarden aan het convent van Mariengaard in Oostergo.

Domin. Oculi Mei.

Latijn, in de *Hist. Episc. Leovard.*, en bij Miraeus, *Opera dipl.*, t. III, p. 150. Eene Hollandsche vertaling in de *Beschr. van het bisdom Vriestl.*, door H. van R., in fol., bl. 68.

Echt?

Errata. Op blz. 11, reg. 3 v. b. staat: Van Menssen, moet zijn: Van Heussen.